

Прававая гасцеўня

Каханне без пячаткі — шлюб без правоў

?

Адносіны ў грамадзянскім шлюбе ў нас з маім каханым працягваліся пяць гадоў. Мы былі не распісаныя афіцыйна, жылі ў яго кватэры. За гэты час у складчыну набылі за дзесяць тысяч долараў аўто, машыну аформілі на яго. Зрабілі рамонт у кухні, у які я ўклала свае тры тысячы рублёў. Справа ішла да вяселля, я так думала, бо была цалкам упэўнена ў сваёй палове. Аднак пару месяцаў таму мы разышліся. Цяпер мой былы хлопец адмаўляецца вяртаць мне палову сумы за аўтамабіль і сродкі, якія я ўклала ў рамонт, хоць усё гэта застаецца яму. У мяне застаўся нават некаторыя чэкі як доказ. Ці магу я вярнуць свае грошы і што для гэтага трэба зрабіць?

Наталля К., Мінск.

На пытанне адказвае **Алена СЦЯПАНОВА**, адвакат Віцебскай абласной калегіі адвакатаў, старшыня Беларускай лігі сямейных медыятараў, трэнер медыятараў Цэнтра медыяцыі і перагавораў:

— На жаль, шанцаў атрымаць укладзеныя вамі ў куплю машыны і рамонт кухні грошы амаль няма. Нават калі вы звернецеся ў суд, дабіцца кампенсацыі за патрачанае будзе вельмі складана. Найлепшы спосаб вырашыць сітуацыю ў гэтым выпадку — дамовіцца са сваім былым хлопцам па-добраму.

Заканадаўства гарантуе маёмасныя правы сужэнцаў, якія **знаходзяцца ў зарэгістраваным шлюбе**. Артыкуламі 23, 24 Кодэкса аб шлюбе і сям'і ўстаноўлены рэжым агульнай сумеснай уласнасці ў дачыненні да маёмасці, якая была набыта падчас шлюбу, незалежна ад таго, на чьё імя яна куплялася. **Сумеснае пражыванне без рэгістрацыі шлюбу такіх гарантыяў не дае**, колькі б гадоў людзі ні пражылі разам. У такім выпадку маёмасць з'яўляецца асабістай уласнасцю таго, на чьё імя яна рэгістравалася.

Калі вы вырашыце звярнуцца ў суд, то трэба быць гатовай да таго, што гэты орган выносіць рашэнне на падставе доказаў. А чэкі — не бяспрэчны доказ. Тым больш што іншы бок, ваш былы хлопец, напэўна ж, будзе аспрэчваць прыналежнасць чэкаў, факт набыцця тых матэрыялаў, якія выкарыстоўваліся падчас рамонту кухні ў яго кватэры, і іншыя акалічнасці вашага ўнёску ў сумеснае пражыванне. Тым больш што наконт набыцця аўто ў вас увогуле няма ніякіх доказаў, як вынікае з пытання, а паказанні сведак у такіх справах практычна бессэнсоўныя.

Абраўшы шлях дамаўлення, але сутыкнуўшыся з канфліктамі з боку вашага былога сужыцеля, варта скарыстацца працэдурай медыяцыі. Нейтральны пасрэднік, медыятар, дапаможа правесці перамовы з мэтай урэгулявання спрэчкі.

Звесткі пра медыятараў можна знайсці на сайце Міністэрства юстыцыі і арганізацыі, якія забяспечваюць правадзённе медыяцыі. Таксама з гэтага года ў нашай краіне дзейнічае Беларускае ліга сямейных медыятараў.

Хачу параіць усім, хто лічыць адносіны без афіцыйнага шлюбу больш прымальнымі для сябе, не забывацца на тое, што цягам жыцця могуць паўстаць яшчэ больш сур'ёзныя пытанні нахштальт спадчыны, дзяцей і іх выхавання, мноства іншых маёмасных адносін, якія значна прасцей высвятляць у аформленым афіцыйна шлюбе, а яшчэ лепш — пры наяўнасці шлюбнага дагавора.

Шаноўныя чытачы, калі ў вас узніклі пытанні юрыдычнага характару, дасылайце іх на наш паштовы або электронны адрас sidarok@zviazda.by. У «Прававой гасцеўні» разам са спецыялістамі Мінюста і іншых устаноў мы будзем шукаць на іх адказы.

Нясумныя канікулы

СЯМЕЙНЫ ЛЕТАПІС

Не атрымалася паехаць на мора? Займіцеся складаннем радаводу!

Колькасць людзей, якія спрабуюць адшукаць свае карані, з кожным годам павялічваецца. Ужо з канца 1990-х людзі схамянуліся, што нічога не ведаюць пра сваіх продкаў, і чытальныя залы архіваў сталі запаўняцца аматарамі і прафесійнымі даследчыкамі, якія працавалі над стварэннем радаводаў. Хтосьці хацеў даказаць, што мае шляхецкае паходжанне, іншыя шукалі польскія ці яўрэйскія карані, а нехта проста жадаў давесці да канца распатутую папярэднікамі справу — адшукаць магілы дзядоў, якія загінулі падчас Першай і Другой сусветных войнаў.

Сёння радавод працуе не толькі на самаідэнтыфікацыю. Людзі разумеюць, што акрамя складання радаводнага дрэва важна захаваць сямейныя гісторыі. Набывае папулярнасць псіхагенеалогія — часам прычыны нашых сучасных няўдач трэба шукаць у гісторыі роду. Напрыклад, даволі часта нашчадкі тых, хто перажыў генацыд ці рэпрэсіі, не могуць дасягнуць поспехаў, заняцця бізнесам: іх выхоўвалі так, каб яны заставаліся незаўважнымі, але не сталі ахвярамі. Але пасля таго, як удаецца папрацаваць з генетычнай памяццю і высветліць, адкуль карані праблем, справы такіх людзей пачынаюць ісці ўгору.

Гэтак жа ў гісторыі роду можна чэрпаць падказкі, што рабіць у пэўных сітуацыях — нашы продкі ўжо маглі знаходзіць выйсце з розных праблем — альбо натхняцца дасягненнямі старэйшых пакаленняў.

А хіба мы не капіруем паводзіны нашых сваякоў, іх звычкі, не працягваем традыцыі, якія перадаваліся ад бабуль? Чаму б не паспрабаваць разабрацца ва ўсім гэтым?

Да таго ж вывучэнне радаводу можа быць вельмі захвальным і павучальным, дапаможа нам лепш зразумець уласныя памылкі. Чаму б не запісаць усё, што было дорага нашым родным і што чешыла нас, і не пакінуць нашчадкаў? А калі вашым блізім давялося пражыць шчаслівае жыццё, знайсці свае падыходы да выхавання дзяцей, узаемаадносін унутры сям'і, а можа, і рэцэпты даўгалецця, як пакінуць без увагі такія набыткі? Самы час узяцца за стварэнне радаводнай кніжкі.

ФОРМА

Як будзе выглядаць ваша кніга, залежыць толькі ад вашай фантазіі і фінансавых рэсурсаў. На заказ яе могуць зрабіць любога фармату (напрыклад, цяпер папулярнымі становяцца квадратныя кнігі і альбомы), пашчыраюць з дызайнам і інфаграфікай, і нават вокладка можа быць створана пад ваш запыт (хоць скураная, хоць з тканіны, хоць з дрэва). А магчыма, вы здольны самі напісаць і завярстаць кнігу па гісторыі вашага роду і гатовы

заплаціць толькі за раздрукоўку і ламаванне?

Дарэчы, сёння можна знайсці шэраг анлайн-курсаў, дзе вас будуць вучыць, як збіраць звесткі пра сваіх родных, якая інфармацыя спатрэбіцца для кнігі, як праводзіць гутаркі са сваякамі, як прыгожа ўсё апісаць, як зрабіць добрыя здымкі. Многа лекцый і па вёрстыцы. Можна проста ўзяць ужо распрацаваныя шаблоны і працаваць з імі або запоўніць гатовую

калі вы рыхтуеце яе ў падарунак да юбілею блізкага чалавека: тут вы пакажаце, якое насычанае было жыццё юбіляра, якія людзі былі з ім побач, як многа ён значыць для ўсіх. Зусім іншая — калі вы хочаце пакінуць памяць пра гісторыю сям'і для нашчадкаў. А можа, вы разлічваеце, што гэтую кнігу будуць чытаць жыхары пэўнай вёскі ці гарадка...

Так, у сямейны летапіс можна не толькі заносіць звесткі, хто калі нарадзіўся (памёр) і кім каму даводзіцца. Можна нават правесці цэлае даследаванне, каб разабрацца, якія тайны ці легенды захоўвае ваш род. Або — напісаць, якіх поспехаў і якім чынам удалося дасягнуць вашым сваякам. Якія ў вас ёсць сямейныя традыцыі і ўменні? Можа, у вашым родзе ўсе спя-

выцягнуце сваіх родных на фотасесію. Можна рабіць здымкі самім ці наняць прафесійнага фатографа. Няхай жанчыны дастаюць са старых шаф свае любімыя рэчы. Вы можаце не заўважна для вашых мадзляў уключыць дыктафон і запісаць іх апаведы, звязаныя з усімі гэтымі сукенкамі, спадніцамі, шалікамі, боцікамі. Пытайцеся пра тое, што было модна, дзе вашы бабулі здабывалі прыгожыя сукенкі, што зрабілі ўласнымі рукамі, куды ў іх хадзілі, што надзівалі, калі бегалі на спатканне. Так рэчы дапамогуць вам больш даведацца пра родных, іх узаемаадносіны, пра час, у які яны жылі.

Не забывайцеся і пра іншыя рэчы, якімі карысталіся блізкія. Чаму б не апісаць, як выглядала бабуліна хата, якім рыштун-

Фота носьці ілюстрацыі характар.

кнігу ўласнаручна сабранымі звесткамі.

Магчыма, вы захацеце аформіць усю сабраную інфармацыю як часопіс і будзеце выкарыстоўваць розныя жанры: змесціце там інтэрв'ю са сваякамі, рэпартаж з месца падзей, навіны, звязаныя з жыццём сваякоў. А калі вы захацеце пазнаёміць з гісторыяй роду дзяцей — можа, наогул лепш падаваць усё як казку ці зборнік апавяданняў, якія знаёмяць з рознымі прадстаўнікамі роду або прысвечаныя якойсьці адной асобе. Маладыя сёння да вяселля замаўляюць кнігі-перавертышы: з аднаго боку гісторыя роду нявесты, а калі перавярнуць кнігу — пачынаецца знаёміцца з роднымі жаніха.

ЗМЕСТ

Наогул, перш чым пачынаць працаваць над сямейнай гісторыяй, важна вызначыць, для каго вы робіце кнігу. Адна рэч,

ваюць, вяжучы, маючы, вышываюць, робяць выцінанкі ці лепяць гаршкі? Усё гэта таксама вартае таго, каб увайсці ў кнігу альбо быць выкарыстаным для яе афармлення. Нават калі бабуля не навучыла вас ткаць, а дзядуля — выразаць з дрэва, варта сфатаграфавальце зробленыя імі ручнікі ці мэблю. А якія пірагі пячэ ваша бабуля? Можна пакрокава зняць увесь працэс іх прыгатавання. Калі ў вас набярэцца сямейных рэцэптаў на некалькі старонак у кнізе — падумаце, як гэта аформіць.

Сямейны альбом — ці не найлепшы ваш дапаможнік. Можна яго даставаць зноў і зноў, і кожны раз бабуля ці дзядуля будзе згадваць усё новыя дэталі з уласнага жыцця, апавядаць пра вашых сваякоў, пра мясціны, дзе яны жылі, пра характары і падзеі. І не забывайцеся зазіраць на адваротны бок фатаграфій — надпісы на іх таксама могуць несці карысную інфармацыю.

кам яна карысталася, калі паліла ў печы, якія кветкі любіла, што расло ў яе садзе-агародзе, якія рэчы захоўваў дзядуля як памяць пра вайну, якая ў яго была прафесія, чаму ён навучыў вас. Ці змяніліся з часам родныя мясціны, які раней выглядала вёска, хто дзе жыве, як адпачывала моладзь, куды хадзілі ў грыбы-ягады, як мясцовыя называлі пэўны лясок, балота, луг. Мікратапаніміка, паданні, казкі з бабулінай, дзядулінай вёскі таксама могуць увайсці ў вашу кнігу. І больш запісвайце за сваімі героямі (дыктафон вам у дапамогу): успаміны, думкі, наказы, пэўная манера гаварыць, дыялектныя словы — усё гэта таксама можа быць цікавае нашчадкаў, якім пасля трапіць у рукі ваша кніга... І не бойцеся рытарычных пытанняў — адказы продкаў дапамогуць сфарміраваць важныя паняцці, якія лягуць у сістэму сямейных каштоўнасцяў.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.